

Besøg i heltebyen Volgograd

Slaget ved Stalingrad fremstår formodentlig som en af de vigtigste begivenheder i det 20. århundrede, hvis ikke hele verdenshistorien. Slagets omfang, blodighed og betydning drager en til sig og kan næsten ikke gøre andet end på en gang at fascinere og chokere. Det var her Den Tyske Værnemagt led sin afgørende nederlag og hvor krigslykken for alvor blev vendt til fordel for Sovjetunionen, hvis ikke for alle de allierede styrker.

Da jeg bor i Moskva for en kortere periode, havde jeg en oplagt chance for at tage nogle dage fri og begive mig til Volgograd. (Efter at have overtalset min kæreste, der var på besøg fra Danmark, om nødvendigheden af en tur derned).

Volgograd, som byen blev omdøbt til i 1961 under Krustjovs opgør med Stalin, ligger ca. 1000 km. fra Moskva, hvilket svarer til en 16 timers togtur. Byen blev udnævnt til helteby i 1945, hvilket er en æresbevisning, der blev tildelt 11 byer i Sovjetunionen for særlig heltedigt kamp. Volgograd har en befolkning på lidt over en million mennesker.

De russiske langdistancetog vil nok for mange forekomme lidt gammeldags, men de dog er ganske pæne og rene og det er meget hyggeligt med spisevogn og samovar (russiske temaskine), der står og koger i den ene ende af hver togvogn.

Volgograd

Selve Volgograd by er ganske behagelig, meget stille og rolig sammenlignet med det hektiske Moskva og med en dejlig promenade ned til Volgafloden.

Volgaflodens størrelse er virkelig imponerende og det giver stof til eftertanke, når man tænker på, at de russiske forstærkninger og forsyninger til Stalingrad måtte krydse floden fra den modsatte bred under tysk artilleribeskydning og luftangreb.

Heltenes Allé med en obelisk, der er rejst til minde om de faldne under både 2. Verdenskrig og borgerkrigen, hvor der også var hårde kampe om byen.

Vasili Zaitsevs riffel

Panorama Museet for slaget ved Stalingrad

Panorama Museet for slaget ved Stalingrad er det centrale museum for historien om slaget og her gennemgås slaget fra start til slut. Der er udstillet et bredt sortiment af våben bl.a. den berømte skarpskytte Vasili Zaitsevs riffel.

Dog er hovedparten af informationerne på russisk, men udstillingen er dog helt klar værd at se alligevel. Hovedattraktionen i museet er et stort 360° panorama maleri, der forestiller kampene om Marmajev Kurgan højen. Maleriet er i sig selv ganske imponerende, men det er naturligvis ikke særlig realistisk og derudover er det latent sovjetisk propaganda. Men flot er det da.

Så vidt jeg husker, er der mulighed for at leje en engelsktalende guide, hvilket klart vil være en fordel for ikke russiskkyndige.

En Yakovlev 3 jagermaskine med Volga i baggrunden

Pavlovs hus

Pavlovs hus.

Lige ved siden af museet ligger den eneste bevarede bygning fra slaget, hvilket skaber en vis stemning og historien kommer pludselig meget tættere på.

Huset er opkaldt efter seniorsergent Yakov Pavlov, som var chef for en maskingeværdsdeling, der den 27. september 1942 erobrede huset fra tyskerne i begyndelsen af slaget om Stalingrad. Huset blev afskåret fra de russiske linier, men Pavlov og hans mænd holdt stand indtil den 25. november. Der tilgik enheden forsyninger og forstærkninger over Volgafloden, som løber lige bagved huset. Da delingen endelig blev undsat af russiske enheder var der kun fire mand tilbage fra den oprindelige deling. For den tapre modstand blev Yakov Pavlov tildelt ordenen Helt af Sovjetunionen, som var den højeste orden man kunne få.

Mamajev Kurgan

Den absolutte topattraktion i Volgograd er Mamajev Kurgan. Mamajev Kurgan er en bakke, der overskuer hele Volgograd og var rammen om nogle af de mest intense kampe under krigen. Bakken skiftede hænder flere gange i løbet af september måned 1942 og endte med at tyskerne fik besat selve højdepunktet, men russerne holdt bakkensiderne indtil hele bakken blev erobret af russerne i januar 1943.

Stedet er nu omdannet til mindepark for slaget om Stalingrad, hvor den imponerende 85 meter høje statue, "Moder Rusland kalder", tager pusten fra de fleste. Til sammenligning er Frihedsgudinden "kun" 47 meter uden sokkel.

"Moder Rusland kalder"

Det første mindesmærke man kommer til på turen op mod "Moder Rusland", er statuen "Kamp til Døden."

"Kamp til Døden."

Udsigten op mod "Moder Rusland"

Derefter går man op ad en trappe og igennem "Byens ødelagte mure", hvorfra der gjaldt sange fra krigen, blandet op med maskingeværs salver og faldende granater, kun afbrudt af de gamle optagelser fra russisk radio, om at der bliver kæmpet fra hus til hus og rum til rum i Stalingrad. Det er en meget følelsesladet oplevelse.

"Byens ødelagte mure"
med nuværende russiske værnepligtige.

Videre går man ind i noget, der ligner en grotte. Men dette er selve mindesmærket for de dræbte soldater og her brænder "Den evige Flamme" og på væggene er der indgraveret navnene på 7200 dræbte. Ligeledes er der æresvagt med vagtskifte, der foregår med strækmarch.

Mindesmærket for de dræbte soldater

Til sidst når man toppen af Mamajev Kurgan og kan her nyde udsigten ud over byen og samtidig forstår man bakkens strategiske betydning for kampene om byen.

Udsigten fra Mamajev Kurgan ud over bl.a. fabrikken Røde Oktober og Barrikade.

Afslutning

Jeg vil gå så langt til at sige, at Volgograd næsten har karakter af et pilgrimssted for militærhistorie interesserede. Hele byen emmer af historie og på hvert gadehjørne er der en mindeplade for denne eller hin riffeldivisions tapre død på netop det sted.

Mamajev Kurgan er selvsagt uden sammenligning og kan påvirke selv den mest ikke-militærhistorie interesserede.

Min kæreste og jeg boede på hotel Volgograd, som er et russisk hotel, men udmærket og koster ca. 500 kroner for et dobbeltværelse per nat.

Der går dagligt tog og fly fra Moskva til Volgograd.

Christian Riegels Hjorth

